

POWSTANIE STYCZNIOWE

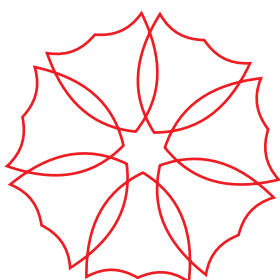

Pakiet edukacyjny
Muzeum Historii Polski

Manifestacje

1 ■ Zapoznaj się ze źródłami i odpowiedz na pytania.

Henryk Pillati, *Pogrzeb pięciu ofiar manifestacji w roku 1861*, 1865, Muzeum Narodowe w Krakowie; domena publiczna

Warszawa była nadzwyczaj ożywiona, chociaż ludzie pracowali jak zwykle, ale praca ta nie była wykonywana apatycznie, z twardej konieczności, aby jeno z głodu nie umrzeć, ale aby żyć pełnią życia. Zelektryzowana pogrzebem Sowińskiej [11 czerwca 1860 r.] i manifestacją na Lesznie przed karmelitami [29 listopada 1860 r.], przebudzona z długiego letargu, zaczęła jasno zeznawać, że ma pewne prawa do życia i że iluminacjami i balami dla cara tych praw nie uzyska [...] Szkoła Sztuk Pięknych była najzuchwalszą, ona była inicjatorką odśpiewania hymnu „Boże, coś Polskę” przed kościołem na Lesznie i w tej chwili zajęta była przygotowaniem manifestacji na 25 lutego.

Kto widział Warszawę w owym pamiętnym dniu, ten zachował na zawsze w duszy wspaniały obraz tłumów, postulujących skinieniu młoców pilnujących porządku pochodu pogrzebowego przez żałobnie przystrojone ulice. Kobiety, wszystkie bez wyjątku, nosiły strój czarny, mężczyźni – w cylindrach do połowy pod włos nastroszonych, co zastępowało krepę żałobną. Chłopcy i dziewczyna w sukniach żałobnych. Balkony obwieszane były kirem. Dzwony kościołów jęczały ponuro, a wśród owej ciszy grobowej zaledwie gdzieś słychać było szeptań cichy lub też łkanie spazmatyczne kobiet.

Aleksander Kraushar, *Kartki z pamiętnika Alkara* [w:] Warszawa w pamiętnikach powstania styczniowego, Warszawa 1963 s. 171-172..

1. Z jakich okazji odbywały się manifestacje uliczne w Warszawie 29 listopada 1860 roku i 25 lutego 1861 roku?

.....

2. Przyjrzyj się tłumowi na obrazie. Przedstawiciele jakich środowisk i grup społecznych uczestniczyli w pogrzebie pięciu ofiar manifestacji z 27 lutego 1861 roku?

.....

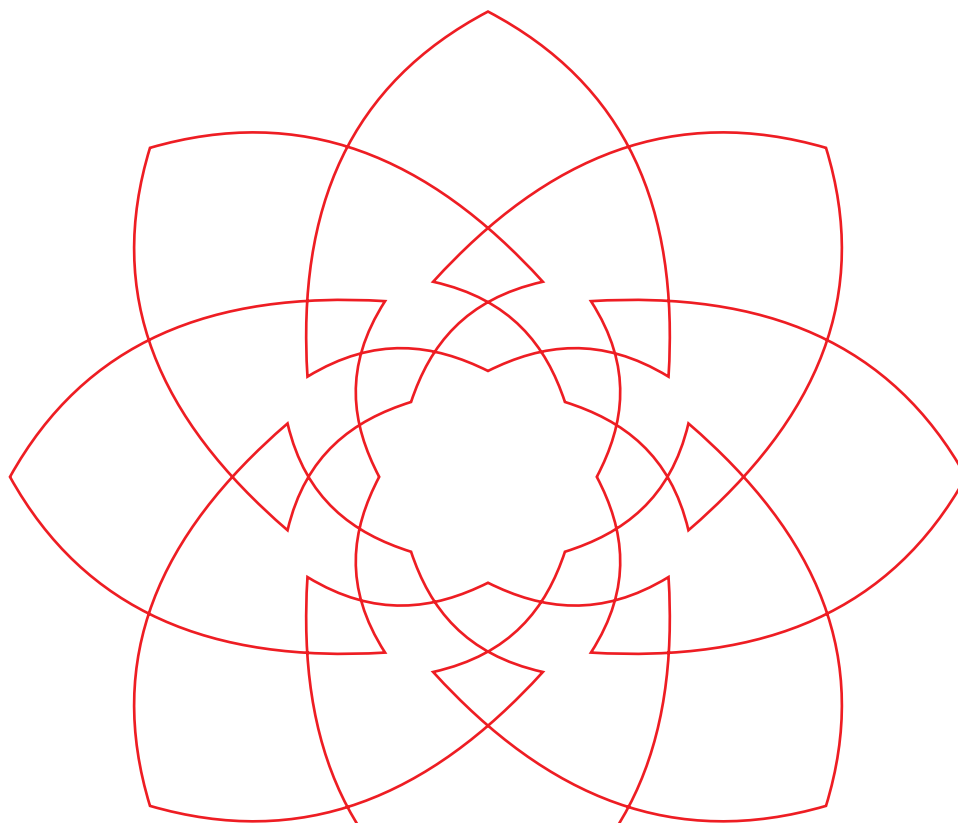
.....

3. W jaki sposób manifestowano nastrój żałobny w Warszawie podczas licznych wystąpień w 1861 roku?

.....

.....

.....

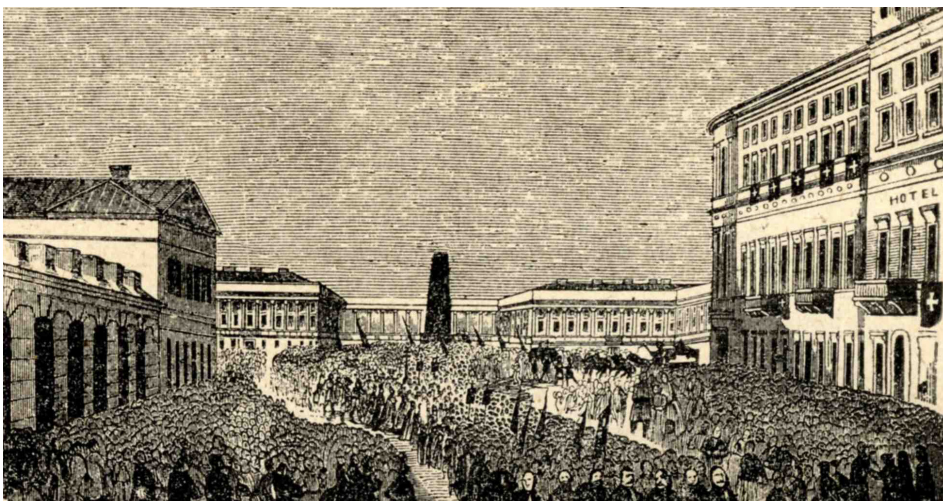
2 ■ Przeczytaj tekst, obejrzyj uważnie ryciny i wykonaj polecenia.

Tymczasem zaszły znów krwawe wypadki. Jak naówczas mówiono powszechnie, podobno sami agenci moskiewscy z umysłu lud zwabili przed Zamek, namawiając go, aby prosił o swobody. Nie byłoby może nic złego stąd wynikło, gdyż nikt nie miał zamiaru robienia demonstracji, ale na nieszczęście w tej chwili ukazała się na Zjeździe ekstrapocztła, a pocztylion zatrąbił „Jeszcze Polska nie zginęła”. To rozbudziło zapał. Tłum począł zaraz śpiewać, a wtem wypadło z Zamku wojsko i rozpoczęła się prawdziwa rzeź bezbronnych. Kozacy siekli szablami lub bili nahajkami [...] Piechota kłuła bagnętami lub strzelała. Zakonnik, który z krzyżem wystąpił, padł zabity, krzyż przecięto na dwoje. Ile tam naszego ludu męczeńską śmierć poniosło, któż wiedzieć może.

Seweryn Gąsecki, *Pamiętniki* [w:] Warszawa w pamiętnikach powstania styczniowego, Warszawa 1963, s. 205

Źródło miedziorytu: J. Grabiec, *Rok 1863*, Poznań 1913 (reprint)

Źródło miedziorytu: J. Grabiec, *Rok 1863*, Poznań 1913 (reprint)

1. Ponumeruj chronologicznie wydarzenia 1861 roku:

- Masakra ludności na Placu Zamkowym
- Pogrzeb arcybiskupa A. Fijałkowskiego
- Pogrzeb pięciu poległych
- Zamknięcie kościołów w rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki

2. Stwórz plan wypowiedzi ustnej w oparciu o treść zadań i wiedzę z innych źródeł na temat „Nastroje społeczne w Warszawie przed wybuchem Powstania Styczniowego”.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

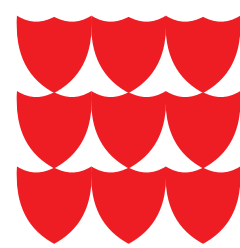
.....

.....

.....

.....

.....

Kartę opracował: Adam Rębacz